

This is an electronic reprint of the original article. This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Visst finns det fina bilderböcker även på mindre förlag

Lassén-Seger, Maria

Published in:
Hufvudstadsbladet

Published: 16/11/2023

Document Version
Accepted author manuscript

Document License
Publisher rights policy

[Link to publication](#)

Please cite the original version:

Lassén-Seger, M. (2023). Visst finns det fina bilderböcker även på mindre förlag: Recension av Tanja Aumanen: *Manda hemestrar*, *Manda promenixar*, Hanna Granqvist & Tanja Aumanen: *Tor och gråten*, Filippa Hella m.fl: *Färgbud*, Christina Lax: *Fantastiska fåglar*, *Ta hand om oss*. *Hufvudstadsbladet*, 24-24.
<https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe20231206151737>

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Färgbad, fantasi och fågelfakta – bilderböcker från mindre förlag

Tanja Aumanen: *Manda hemestrar*. Labyrinth Books, 2022.

Tanja Aumanen: *Manda promenixar*. Labyrinth Books, 2023.

Hanna Granqvist & Tanja Aumanen: *Tor och gråten*. Scriptum, 2022.

Filippa Hella, Kirsi Jaakkola & Sanna Pajunen-Kyynäräinen: *Färgbad*. Barnkulturcentret Kruunupää i Björneborg, 2022.

Lax, Christina: *Fantastiska fåglar = Lumoavat linnut*. Egen utgivning, 2022.

Christina Lax: *Ta hand om oss = Pidä meistä huolta*. Egen utgivning, 2021.

En brokig flora barnböcker på mindre, alternativt eget förlag utkommer årligen vid sidan av de etablerade förlagen i Svenskfinland. Eftersom distributionskanalerna är få och marknadsföringen minimal är utgivningen svår att överblicka. Boklund, ett Vasabaserat företag som hjälper små aktörer att sprida sina böcker, samlar en merpart av den utgivning som inte tillhör huvudfåran. Sådana barnböcker tenderar att vara traditionella till innehållet – handla om djur eller tyr sig till ett tryggt sagoformat – snarare än vara utmanande och nyskapande. Största delen är bilderböcker, vilket är överraskande då litteraturformen kräver specialkunnande i illustration, layout och bokformgivning. Men visst finns titlar som överraskar med en verkshöjd som berättigar recension.

Vikten av bilderbokskunnande

Bildkonstnär och -lärare Tanja Aumanen har de senaste två åren utkommit med hela tre bilderböcker: *Tor och gråten* (text av Hanna Granqvist, 2022) samt *Manda hemestrar* (2022) och *Manda promenixar* (2023). Samtliga tematiserar barnets fantasi- och känsloliv. När farmors älskade hund Igge dör vet Tor inte hur han ska sörja. Alla gråter utom han. Med varm och inkännande ton lyfts barnets behov av att få sörja på sitt eget sätt. Den dämpade färgskalan följer tematiken och Aumanens teckningar har en ledig charm. Boken har potential att hitta sina läsare, men visar också på vikten av ett kunnigt bilderboks-redaktörskap. Granqvists text är habil, men en redaktör hade sett till att talspråk slipats bort och att texten trätt tillbaka och litat på att bilderna kan berätta. Även val av font, textens placering på boksidorna och större variation på uppslagen hade höjt temperaturen rejält.

Tätare samspel mellan text och bild

Det är nämligen en alldeles särskild konst att göra bilderbok. Bilderboken är ett taktilt föremål som kräver ett helhetsgrepp om både berättelsens tematik och bokens formgivning. Uppslagens layout, färgsättning och bladdrandets rytm är avgörande. Därför är det glädjande att notera hur samspelet mellan bild och text successivt tätar i Manda-böckerna. Mandas fantasilekar styr båda berättelserna och får breda ut sig över uppslagen. En tråk-dag hemma förbyts i vilda äventyr i familjens flygande soffa och en promenad för att ge mamma arbetsro initierar säregna möten. Flödet av dråpliga händelser hade visserligen kunnat stävjas utan inverkan på böckernas genomgående goda humör. Att Mandas nattlek i den senare boken genererar ett helsvart uppslag är ändå ett iögonfallande kliv mot ett mer bilderboksmässigt berättande. Också andra lekar tar sig finurliga uttryck i bild, som när Manda hejar på några glada "prinsessor" innan de åker "i väg i en bil som brummar och ryker där bak" medan bilden visar ett gladlynt gäng romska kvinnor iförda traditionella fotsida svarta sammetskjolar.

Färgfrossa och naturglädje

Småbarnsboken *Färgbad* (2022) av Filippa Hella sticker också ut. Den är del av konstformen färgbad för bebisar, här i den tappning som utvecklats vid Barnkulturcentret Kruunupää i Björneborg. Som hårdpärmad babybok i slitstark kartong står boken ändå helt på egna ben. Varje uppslag har fått en egen färg från "grön grön grön gurkgrön gröngrön skönggrön" till "orange svans orange dans orange

svansdans". Bebisar i alla former och färger vilar i det sköng gröna, rullar runt i det röda eller kladdar i solgult. Boken har en stringens som tilltalar samtidigt som den frossar i sinnliga ljud och färger. Färgkramen på slutet knyter fint ihop en imponerande renodlad helhet.

Barnböcker kan också göras helt utanför de vanliga produktionskanalerna. Det visar illustratören och grafiska designern Christina Lax som via sitt webbaserade företag Paiku Design också säljer egna bilderböcker. *Ta hand om oss = Pidä meistä huolta* (2021) är en tvåspråkig babybok i mjuka pastellfärger där utrotningshotade djur presenterar sig själva. Att informationen om pandan som "äter bambu ungefär 14 timmar om dagen. Sedan sover jag" nog är mer riktad till äldre medläsare uppvägs av Lax personliga djurporträtt i färgstark, kraftig krita som har direkt småbarnstilltal då djurens ögon och leende munnar är tydligt accentuerade. Djurskyddsfrågor och naturglädje genomsyrar även *Fantastiska fåglar = Lumoavat linnut* (2022) som presenterar finländska fågelarter från gråsparv till grönfink. I kraftig färgskala avbildas fåglarna personligt och uttrycksfullt. Helheten är snygg utan att vara överdesignat stum. Så visar Lax att bra bilderbok också kan bli till utan redaktörshjälp, bara kunskap och intresse finns för att utforska mediets möjligheter.

Maria Lassén-Seger